

ONDERSTEUNINGSPLAN

Stichting

**ALGEMEEN BASISONDERWIJS
COMENIUS**

Celebesstraat 7
Postbus 6032
1780 KA Den Helder

Telefoon: 0223 - 61 38 64
E-mail: info@abscomenius.nl

Voor ieder kind de juiste koers !

1. Inhoud

1. Inhoud	2
2. Inleiding	3
3. Grenzen aan onze zorgverbreding	4
4. Interne en externe ondersteuning	5
5. Ondersteuning op school-, groeps- en leerlingniveau	8
6. Doubleren, verlengen of versnellen	11
7. Toetskalender – groepsbesprekingen – klassenbezoeken OC	14
8. De taken van de ondersteuningscoördinator (O.C.)	16
9. Criteria leerling met speciale ondersteuning in zorgniveau 3 en 4	19
10. Dossiervorming	25
11. De zorg vanuit het samenwerkingsverband	27
12. Orthotheek	29

2. Inleiding

Binnen ons systeem van leerstofjaarklassen streven we ernaar het onderwijs zo te organiseren dat er rekening gehouden wordt met de specifieke behoeften en mogelijkheden van elk kind. Op onze school wordt geprobeerd voor ieder kind de juiste koers te bepalen.

De meeste leerlingen leren op een regelmatige, gemiddelde manier. Sommige leerlingen hebben een langere tijd nodig om iets te kunnen leren. Er zijn ook leerlingen die maar weinig uitleg nodig hebben om hele grote leerstappen te kunnen maken.

Deze verschillen ontstaan door verschillen in intelligentie, sociale- en emotionele ontwikkeling, lichamelijke condities, motorische ontwikkeling, werkhouding en door het milieu en de cultuur waar onze leerlingen vandaan komen.

Het is onze taak als school om ons onderwijs zo in te richten dat elk kind zo goed mogelijk tot zijn/haar recht komt, ongeacht de verschillende leermogelijkheden van de leerlingen.

Wij willen goed voor het kind zorgen. Samen leren, samen spelen en verantwoordelijk zijn voor elkaar. Met onze onderwijsorganisatie, klassenmanagement en adaptief onderwijs proberen we dit uitgangspunt gestalte te geven.

Veel van de keuzen die wij maken op school zijn er op gericht het kind zich zo goed mogelijk te laten ontwikkelen.

Dit doen wij door:

- Het werken met methodes en het hanteren van een organisatie die het mogelijk maken om gepersonaliseerd onderwijs te geven. Hierbij wordt de iPad als middel gebruikt.
- Werken volgens het GIP-model (een manier van zelfstandig werken in de groep waardoor de leerkracht extra instructie/ondersteuning kan geven aan de kinderen die het nodig hebben)
- Zorgen voor een goede sfeer in de groep zodat elk kind zich veilig en gewaardeerd voelt met behulp van de methode Kanjertraining.
- Structureel de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind volgen met ZIEN! als leerlingvolgsysteem.

Het realiseren van onderwijs, waarbij aan alle kinderen recht wordt gedaan, is mede afhankelijk van de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de leerkrachten. Het is dan ook de ambitie van onze school om nog meer kennis te verwerven aangaande de verschillen tussen de leerlingen en daarbij de vaardigheden eigen te maken die handvatten geven aan het omgaan met die verschillen.

Uiteindelijk is ons doel om het onderwijs zó in te richten dat het zo goed mogelijk aansluit op de ondersteunings- en instructiebehoefte van elke leerling.

Binnen het gepersonaliseerd leren, zoals vormgegeven op de Comenius, is hier veel ruimte voor. Daartoe is een ondersteuningssysteem ontwikkeld dat past binnen de visie van onze school.

3. Grenzen aan onze zorgverbreding

Het motto van de Comeniuschool is "voor ieder kind de juiste koers". Het motto geeft een richtinggevend perspectief voor de schoolontwikkeling en onze ambitie. Echter, we blijven een reguliere basisschool die tegen grenzen van ondersteuning kan oplopen.

Voor ons is duidelijk dat elke specifieke situatie, elk kind een afzonderlijke afweging vereist. Toch noemen we hieronder een aantal grenzen aan onze zorgverbreding.

We zien deze grenzen als dynamisch, ze kunnen dus veranderen als de overheid ons daartoe verplicht, als er een kind met "specifieke" zorgbehoeften onze school gaat bezoeken en als het beroepsprofiel van de (toekomstige) leerkracht verandert.

- De grenzen van de ondersteuning die de Comenius kan bieden zijn bereikt wanneer:
- een leerling niet meer te sturen is,
- het gedrag van een leerling dusdanig is dat de veiligheid van andere leerlingen in gevaar is of als wordt beoordeeld dat het niet meer mogelijk is om kwalitatief goed onderwijs aan de gehele groep en aan de betreffende leerling te bieden,
- er ondanks de nodige geboden ondersteuning stilstand in de ontwikkeling is en het belang van het kind op deze manier geschaad wordt bij langer verblijf op school,
- een leerling zoveel begeleiding van de leerkracht vraagt dat dit teveel of geheel ten koste gaat van de aandacht voor de overige leerlingen,
- er een leerling een handicap heeft, die een zodanige verzorging/ behandeling vraagt dat het daardoor niet meer mogelijk is om kwalitatief goed onderwijs aan de gehele groep en aan de betreffende leerling te bieden.
- er per (combinatie-)groep het maximum van 1 kind met specifieke aandacht overschreden wordt.
- er sprake is van een meervoudige problematiek bij een kind.

Onze school staat open voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte, maar aanname is niet vanzelfsprekend. Aan de toelatingsprocedure van leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte wordt extra zorg besteed. Zowel de school als de ouders moeten er van overtuigd zijn dat de school de nodige deskundigheid in huis heeft om het kind op een verantwoorde wijze op te vangen. Wanneer de school en de ouders besluiten tot toelating dan wel aanmelding, zal er op basis van een plan van aanpak - opgesteld door de school, in samenspraak met de ouders - gehandeld worden. De evaluatie en de voortgangprocedure bekijken we van jaar tot jaar, en indien nodig frequenter. Voor deze leerlingen kan de school eventueel extra formatie en extra financiële middelen aanvragen via het samenwerkingsverband.

4. Interne en externe ondersteuning

Met het uitvoeren van het ondersteuningsplan streven wij een optimale begeleiding op sociaal-emotioneel en cognitief gebied na, voor alle leerlingen op de Comeniuschool.

Daarvoor hanteren wij als basis de ondersteuningsstructuur die vanuit het Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland is opgesteld.

NB 2018:

Op dit moment is dit de werkwijze binnen de school, maar gezien de ontwikkeling in de richting van het gepersonaliseerd onderwijs waar de school mee bezig is, zal deze structuur wellicht in de komende twee jaar veranderen.

Niveau 1 en 2 zijn het domein van de groepsleerkracht. In voorkomende situaties kan deze het hulpplantraject doorlopen. Niveau 3 en 4 behoren tot het schooldomein. Er is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van het team. De ondersteuningscoördinator en de groepsleerkracht zijn gemeenschappelijk verantwoordelijk voor de voortgang van het zorgproces. Wanneer er sprake is van verwijzing naar een andere school, bevinden we ons op niveau 5.

Hieronder geven wij een beschrijving per niveau van ondersteuning.

Niveau 1: De dagelijkse ondersteuning binnen de groep

De leerkracht streeft naar een optimale ontwikkeling van het kind. Hij/ zij organiseert de ondersteuning in de klas of groep aan de hand van het GIP model (Groeps- en Individueel gericht Pedagogisch en didactisch handelen). De leerkracht maakt twee keer per jaar een didactisch groepsoverzicht (DGO) waarin, per vakgebied, de onderwijsbehoeften van de leerlingen worden beschreven. Op basis van deze onderwijsbehoeften worden de leerlingen ingedeeld in 3 subgroepen (plus-, basis- en verlengde instructiegroep). In het analysemodel worden vervolgens per subgroep de doelen en aanpak per vakgebied beschreven voor een periode van ongeveer 5 maanden.

Op het gebied van de instrumentele vaardigheden worden de methodische en/of door de school vastgestelde (kern-)doelen nagestreefd. De leerkracht krijgt informatie uit de dagelijkse gang van zaken (observatie, correctie, methodegebonden toetsen), uit contacten met ouders en vanuit de LVS-gegevens.

Op grond daarvan stelt hij/zij het onderwijs aan de groep, zowel didactisch als pedagogisch, bij.

De leerkracht plant elke dag zijn lesstof in, gebaseerd op de doelen vanuit de methodes, voor de hele groep en voor de subgroepen. Deze doelen worden aan het eind van de dag geëvalueerd en op basis hiervan worden vervolgacties, met nieuwe doelen, gepland in het dagrooster.

Niveau 2: Extra ondersteuning binnen de groep

Wanneer sommige kinderen een beperkte extra ondersteuningsbehoefte blijken te hebben, bijvoorbeeld vanwege lagere prestaties of moeilijker gedrag, richt de leerkracht het onderwijs voor deze kinderen anders in. Dit gebeurt in overleg met de ondersteuningscoördinator, die de leerkracht helpt via een gesprek, via materiaalverstrekking, of anderszins. De schoolbegeleider /orthopedagoog kan ingeroepen worden om via consultatie gerichte hulp te geven. De extra vormen van hulp kunnen vastgelegd worden in een hulpplan. De verantwoordelijkheid ligt op dit niveau bij de leerkracht.

Niveau 3: Speciale ondersteuning binnen en/of buiten de groep na intern onderzoek

Wanneer de ondersteuningsbehoeften van een kind niet duidelijk zijn, en/of wanneer de eerder ingezette hulp niet tot de gewenste resultaten heeft geleid, worden deze leerlingen nader besproken en worden er acties uitgezet. De ondersteuningscoördinator en de groepsleerkracht zijn samen verantwoordelijk voor de voortgang van het ondersteuningsproces.

Er kan intern onderzoek volgen. Op grond hiervan wordt een handelingsplan opgesteld.

Wanneer leerkracht en ondersteuningscoördinator de onderwijsbehoeften van een leerling niet voldoende in beeld krijgen en er meer expertise nodig is, kunnen leerlingen besproken worden in het OT (ondersteuningsteam). Hierbij is de onze aan de school verbonden orthopedagoge vanuit de OBD Noordwest aanwezig. Ook ouders zijn altijd aanwezig, omdat wij de driehoek school-kind-ouders als noodzakelijk zien om goed aan te kunnen sluiten bij wat een kind nodig heeft.

Voorafgaand aan een OT-bespreking wordt door school en ouders het Groeidocument in- of aangevuld (in het geval van meerdere besprekingen). Na afloop wordt een kort verslag van het overleg en de gemaakte afspraken vastgelegd in het Groeidocument.

Uit het OT kan extern onderzoek volgen. Als blijkt dat een leerling door een beperktere capaciteit en/of andere belemmerende factoren geheel of gedeeltelijk losgekoppeld moet worden van het reguliere curriculum van de groep en een eigen leerlijn moet hebben, wordt er een ontwikkelingsperspectief opgesteld, eventueel in overleg met de orthopedagoog. Dit kan vanaf groep 6.

Niveau 4: Speciale ondersteuning m.b.v. het samenwerkingsverband

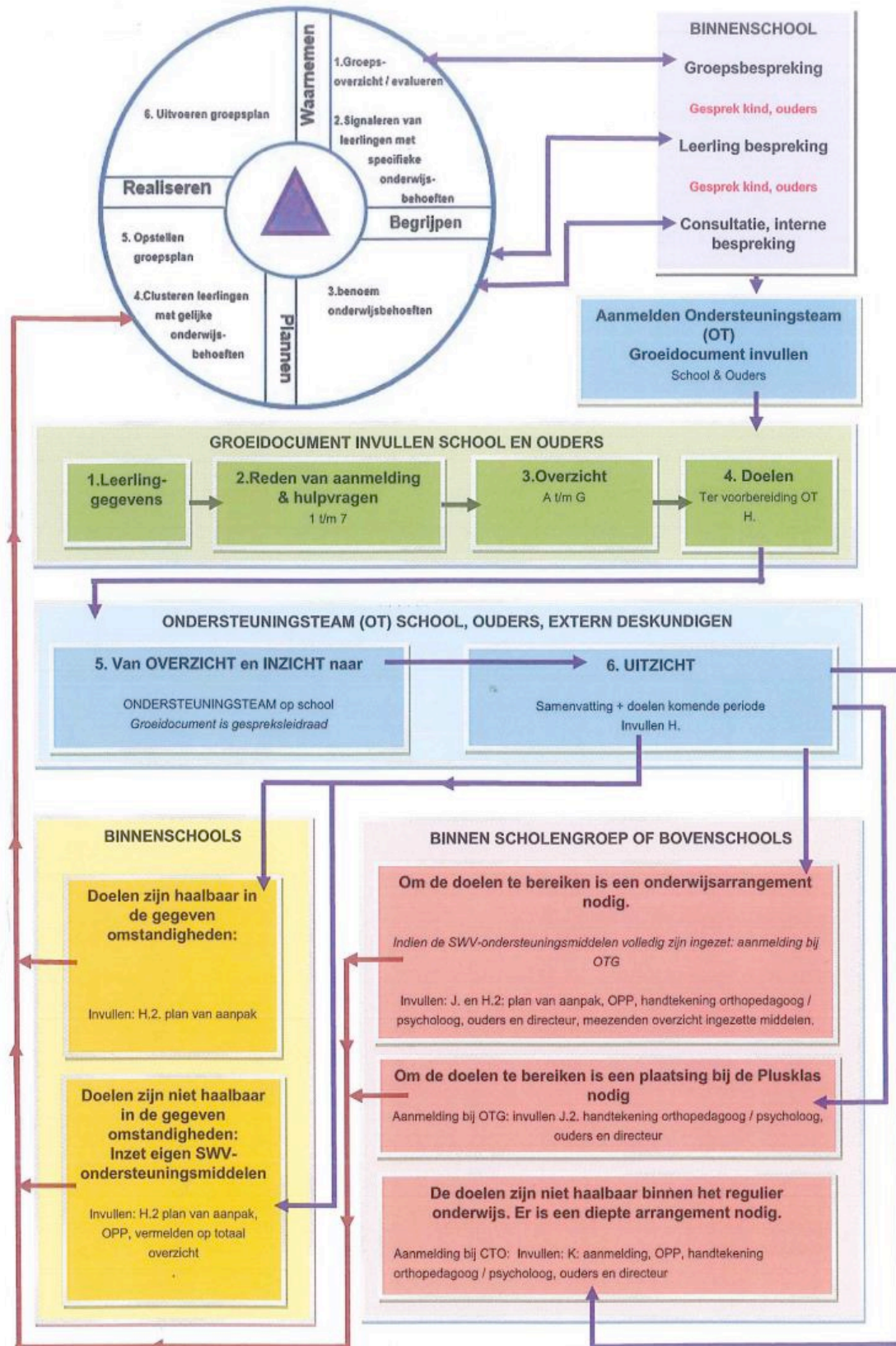
Wanneer er extra ondersteuning nodig is voor een leerling, die de school niet alleen kan bieden, zal er op basis van het Groeidocument van een leerling, een arrangement aangevraagd worden bij het ondersteuningsteam (OTG) van de scholengroep. Ook de toelating tot de plusklas wordt bij het OTG gedaan. Voor leerlingen die gebruik maken van een arrangement wordt altijd een OPP opgesteld.

Niveau 5: Verwijzing naar een andere school

Leerlingen kunnen via de CTO (Commissie Toelaatbaarheid Onderwijsvoorzieningen), op basis van het Groeidocument, een toelaatbaarheidsverklaring krijgen voor scholen voor speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs of op de plusvoorziening Eureka.

De interne en externe ondersteuning weergegeven in een stroomschema (zie volgende pagina):

5. Ondersteuning op school-, groeps- en leerlingniveau

Ten aanzien van de ondersteuning dient te worden vermeld dat preventie de beste remedie is. Preventieve zorgverbreding of afstemming is dan ook met name ons doel. Bij alle te ondernemen activiteiten proberen we te zoeken naar die activiteiten die betrokkenheid en competentiegevoel verhogen, betekenis hebben voor kinderen en aansluiten bij het actuele ontwikkelingsniveau met als doel dit toe te laten nemen. Dit creëert de beste kansen voor kind en leerkracht om aan te sluiten in de zone van de naaste ontwikkeling ten aanzien van zowel brede ontwikkelingsdoelen als specifieke kennis en vaardigheden. In dit hoofdstuk beschrijven we van schoolniveau, via groepsniveau en uiteindelijk op leerlingniveau, hoe de ondersteuning eruit ziet in de praktijk.

Ondersteuning op schoolniveau

Om doelgericht te werken aan de ontwikkeling van alle leerlingen, is het startpunt altijd op schoolniveau. Vanuit onze visie en gezamenlijke ambities worden concrete plannen gemaakt en steeds geëvalueerd. Op deze manier waarborgen we een doorgaande lijn en kijken we kritisch naar ons eigen handelen.

- In teamoverleggen en op studie(mid)dagen wordt structureel aandacht besteed aan scholing en inhoudelijk overleg op het gebied van ons onderwijs. Hierin wordt besproken waar onze focus als school ligt, wat de doelen zijn voor alle groepen en leerlingen en op welke manier we dit willen bereiken. Het gaat dan over de inzet van verschillende methoden en methodieken en de manier waarop we ons onderwijs organiseren, met als doel zo goed mogelijk aan te sluiten op wat de leerlingen nodig hebben om hun talenten te ontwikkelen.
- Aan het eind van het schooljaar vindt de overdracht plaats van de huidige naar de volgende leerkracht. Hierbij wordt alle informatie op groeps- en leerlingniveau besproken en op papier (of digitaal) doorgegeven. De directie faciliteert deze overdracht. Er is schoolbreed afgesproken welke informatie er overgedragen wordt, zodat we de doorgaande lijn waarborgen.

Ondersteuning op groepsniveau

Elk jaar staan er ondersteuningsgesprekken gepland; gesprekken tussen groepsleerkracht en ondersteuningscoördinator. Voorafgaand aan deze gesprekken zal de ondersteuningscoördinator in alle groepen een klassenbezoek afleggen. Dit bezoek kan verschillende doelen hebben: kennismaking, observeren en feedback geven aan de hand van een onderwerp dat schoolbreed op de agenda staat of observeren en feedback geven aan de hand van een onderwerp dat door de leerkracht wordt aangedragen.

- In het eerste gesprek, aan het begin van het schooljaar, wordt besproken hoe de leerkracht gestart is met zijn/haar groep. Is alle informatie vanuit de overdracht van het vorige schooljaar duidelijk? Wat heeft de groep in de komende periode nodig, waar ligt de focus? Heeft de leerkracht alle leerlingen goed in beeld? Zijn er leerlingen waarvan de ondersteuningsbehoeften niet geheel duidelijk zijn? Zij kunnen indien gewenst nader besproken worden in een leerlingbespreking.
- Twee keer per jaar, in oktober en april, wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling besproken aan de hand van de resultaten vanuit het leerlingvolgsysteem ZIEN! Hierbij wordt gekeken naar wat de groep als geheel nodig is en welke interventies door de leerkracht gaan worden uitgezet, op groepsniveau en voor subgroepjes. Indien er leerlingen zijn waarvan de ondersteuningsbehoeften niet helemaal duidelijk zijn, worden deze nader besproken in een leerlingbespreking.
- Twee keer per jaar, in januari-februari en juni-juli, worden in de ondersteuningsgesprekken de resultaten van de Cito-toetsen besproken. Hierbij wordt gekeken welke aanpak de groep (en subgroepen) in de komende periode nodig hebben om de volgende stappen te maken in hun ontwikkeling. Ook hier worden de leerlingen waarvan de ondersteuningsbehoeften niet duidelijk zijn, verder besproken in een leerlingbespreking.

Ondersteuning op leerlingniveau

Om ervoor te zorgen dat de leerlingen die extra begeleiding krijgen, bij alle leerkrachten bekend zijn, vindt er enkele keren per jaar een besluitvormende leerlingbespreking plaats. Tijdens deze bespreking met het hele team, worden alle leerlingen die ondersteuning krijgen kort besproken en kunnen nieuwe leerlingen worden toegevoegd. Het is een vergadering waarin het team gemeenschappelijk beslist over de aanpak en inzet van de beschikbare middelen.

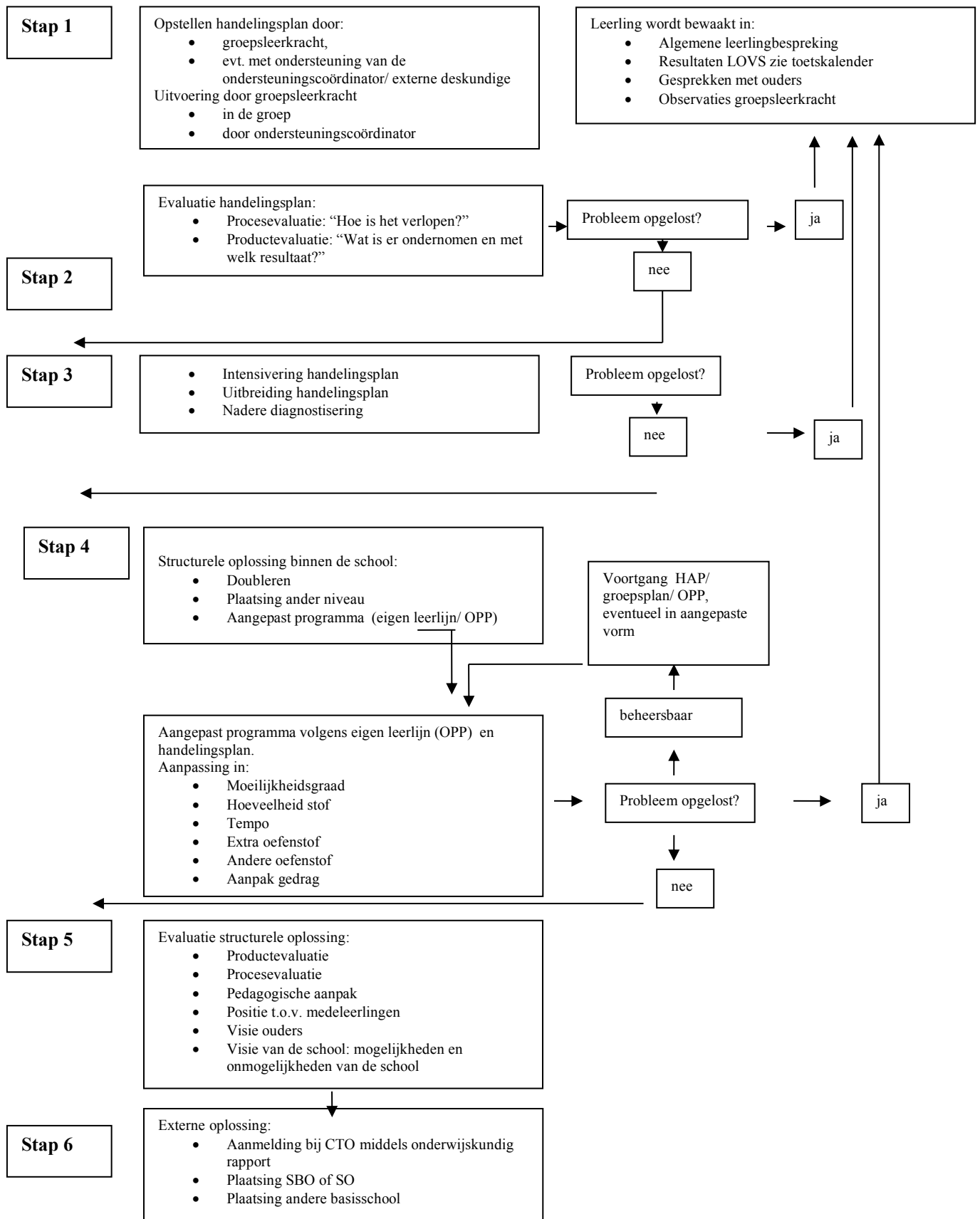
Zoals eerder beschreven, kan het voorkomen dat de ondersteuningsbehoeften van een leerling niet duidelijk zijn. De leerkracht heeft al verschillende aanpakken geprobeerd, maar het gewenste resultaat wordt desondanks niet bereikt. In dat geval wordt er een gesprek gepland tussen leerkracht en ondersteuningscoördinator, waarin hier dieper op ingegaan wordt.

Doel van deze leerlingbespreking is om de leerkracht handvatten te geven voor de aanpak van de leerling in de klas. Vaak lukt dit al na afloop van de leerlingbespreking. Soms zal de ondersteuningscoördinator nader onderzoek doen, bijvoorbeeld d.m.v. een observatie of pedagogisch-didactisch onderzoekje op een bepaald vakgebied. In sommige gevallen kunnen leerkracht en ondersteuningscoördinator besluiten dat er expertise van buitenaf nodig is om de ondersteuningsbehoeften helder te krijgen.

Voor de stappen die vervolgens genomen worden, verwijzen we naar het voorgaande hoofdstuk; vanaf ondersteuningsniveau 3.

Stappenplan leerlingenondersteuning op schoolniveau (Handelingsplan of OPP)

Ondersteuningsniveau 3 en 4

6. Doubleren, verlengen of versnellen

In de wet op het Primair Onderwijs wordt gesteld dat het onderwijs afgestemd moet worden op de voortgang in de ontwikkeling van de leerling maar ook dat leerlingen in acht aaneengesloten jaren het basisonderwijs moeten kunnen voltooien. Het is mogelijk dat het ontwikkelingsproces van een leerling dwingt tot het maken van een beslissing wat betreft doubleren, verlengen of versnellen. Voor ouders en leerlingen is dit een ingrijpende beslissing, daarom wordt deze zorgvuldig afgewogen door het gehele team en worden onderstaande richtlijnen nauwgezet gevolgd. Onderzoek heeft aangetoond dat doublure weinig tot geen effect heeft op de groei in het leerproces. Het werken op gepersonaliseerd niveau verkleint de noodzaak tot doubleren of versnellen omdat elke leerling op zijn of haar niveau voldoende uitgedaagd kan worden.

Per kleuterjaar wordt de ontwikkeling aan de hand van dagelijkse observaties vastgelegd in het registratiesysteem van de methode Onderbouwd. Deze methode volgt de taalontwikkeling, rekenontwikkeling en motorische ontwikkeling. Twee keer per jaar wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling vastgelegd en geanalyseerd in het volgsysteem ZIEN! Met deze informatie wordt een beslissingsblad ingevuld en onze op ervaring gebaseerde kennis en intuïtie trekken wij een voorlopige conclusie betreffende de overgang naar een volgende groep. Zie ook Protocol "Van groep 1-2 naar 3".

Toch kunnen er op andere momenten ook doublures plaatsvinden. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat de technische vaardigheden (lezen, rekenen en spellen) onvoldoende beheerst worden om de lesstof vanaf groep 6 met redelijk succes te kunnen volgen. Nu het gepersonaliseerd leren steeds meer vorm begint te krijgen op de Comeniuschool is de verwachting dat wij kinderen beter kunnen begeleiden op hun eigen niveau. De leerkracht houdt zicht op de behalen leerdoelen en met behulp van bijvoorbeeld 'SLO Passende Perspectieven' kan voor een individuele leerling de leerlijn worden aangepast.

Als blijkt dat een leerling de leerdoelen van een leerjaar niet kan behalen is het verstandig te onderzoeken wat de capaciteiten van deze leerling zijn en of de einddoelen van groep 8 uiteindelijk binnen het bereik liggen. Indien nodig wordt het te verwachten eindniveau verwerkt in een Ontwikkelingsperspectief (OPP). Hierin worden te behalen doelen per periode vastgesteld en elke 20 weken geëvalueerd en aangepast. Ook wordt in een OPP de manier van werken beschreven. De doelen binnen het gepersonaliseerd leren worden aangepast met gebruik van 'Passende Perspectieven' van het SLO.

De lesstof vanaf groep 6 is meer gericht op het toepassen van geleerde technische vaardigheden om met name kennis te kunnen verwerven.

Vanaf groep 6 zullen doublures sporadisch voorkomen. De school is ingericht op het werken met verschillende niveaus, mede door het gebruik van nieuwe media. Het gepersonaliseerd leren biedt veel kansen om op eigen niveau te leren. Kinderen leren hun eigen (on)mogelijkheden kennen en ook daar mee om te gaan. Dit brengt uiteraard verschillen met zich mee, die we weer terugzien in de uiteindelijke eindbeoordeling en schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs. Een doublure kan 1 maal worden toegepast op een schoolloopbaan van 8 jaar. Een kind doubleert niet als blijkt dat de zwakke leerprestaties geheel overeenstemmen met de beperkte capaciteiten en/of mogelijkheden van het kind. Doubleren zou op de lange termijn geen nut hebben. Voor dit kind wordt een aparte leerlijn bepaald. De hiaten worden in beeld gebracht. Mogelijk wordt teruggegrepen op onderdelen van de leerstof uit het voorgaande schooljaar van de leerling.

Een kind doubleert als het zich onvoldoende heeft ontwikkeld (vergeleken met de algemene norm) en gebaat is met meer leertijd. Daarbij wordt gekeken naar verschillende factoren:

- cognitieve ontwikkeling (kennis) d.m.v. methode afhankelijke- en onafhankelijke toetsen,
- werkhouding en sociaal emotionele ontwikkeling d.m.v. ZIEN!
- motorische ontwikkeling d.m.v. expertise vanuit Sportservice Den Helder

Versnellen of vervroegde doorstroming

In enkele gevallen kan het ook voorkomen dat we besluiten dat het voor het kind beter is een groep sneller te doorlopen of zelfs een leerjaar over te slaan, in dit geval spreken we over versnellen. Het nemen van deze beslissing gebeurt volgens versnellen of vervroegd doorstromen procedure uit protocol voor signalering en diagnostisering van intelligente en (hoog) begaafde kinderen in het primair onderwijs (SiDi3). Van belang hierbij blijft het ontwikkelperspectief voor de leerling. Bij versnellen of doorstromen is het uitgangspunt dat school en ouders overtuigd zijn dat versnellen de beste keus is voor de optimale ontwikkeling van de leerling.

Het gebeurt een enkele keer dat ondanks de aanpassingen in het onderwijsaanbod een leerling in aanmerking komt voor versnellen (een jaar overslaan) of vervroegd doorstromen van groep 2 naar groep 3.

In de SiDi3-procedure zijn de leerkracht(en), eventueel de toekomstige leerkracht, de ondersteuningscoördinator, de ouders en directie betrokken. Het besluit wordt altijd gebaseerd op de criteria die gelden bij versnellen of doorstromen. Gestreefd wordt naar instemming van de ouders, maar school heeft de beslissende stem. De school is van mening dat de beslissing om te versnellen gedurende de basisschoolperiode slechts één keer genomen kan worden.

In de praktijk van alledag proberen we aan de hand van persoonsgerichte observaties, notaties, beknopte testjes en onze ervaringskennis zicht te krijgen op de voortgang/stagnatie in de ontwikkeling om vervolgens aansluitend te handelen. Deze observaties en plannen worden vastgelegd in het digitaal leerling-dossier.

Voor doubleren, verlengen of versnellen volgen wij de volgende procedure vanaf groep 3:

- De leerkracht licht de ouders in een zo vroeg mogelijk stadium in over de problemen bij het kind. **(december/januari)**.
- Er worden eventueel handelingsplannen opgesteld door de leerkracht in overleg met de OC waarmee het kind gericht verder kan werken. Deze handelingsplannen worden besproken en geëvalueerd met de ouders. Daardoor zijn de ouders steeds op de hoogte van de voortgang van het kind.
- De leerkracht bespreekt met de ouders dat het wenselijk is dat het kind doubleert. De beslissing om te doubleren is een gezamenlijke beslissing van leerkracht, team en ouders. Dit gebeurt ruim voor het einde van het schooljaar. **(mei)**
- Indien de ouders niet akkoord gaan, volgt er een overleg met ouders, leerkracht, ondersteuningscoördinator en directie. In dit gesprek wordt alles nog eens op een rijtje gezet. Na een doublure wordt het traject van extra ondersteuning en/of handelingsplannen eventueel voortgezet totdat het kind opgenomen is in de opvolgende groep. Ook wanneer een kind blijvend extra ondersteuning nodig heeft, dient er gewerkt te worden met een handelingsplan als basis voor een verantwoorde ondersteuning.
- In het nieuwe schooljaar nodigt de leerkracht de ouders **(september)** uit voor een gesprek rond de voortgang en verwerking van de doublure van het kind. In **november** worden de ouders een tweede maal uitgenodigd voor een vervolgesprek. Indien de doublure goed verloopt, geldt daarna weer de gang van zaken rond oudergesprekken zoals die gewoon is op de school.
- Het proces rond de doublure wordt gedocumenteerd en opgenomen in het dossier van het kind.

Voor doubleren, verlengen of versnellen volgen wij de volgende procedure voor groepen 1 en 2

- In november stellen wij ons de vraag of een kind i.v.m. de doorgaande ontwikkeling gebaat zal zijn bij een overgang naar de volgende groep. Hierbij kijken wij naar het totale kind en betrekken daarin alle aspecten; zowel de cognitieve-, motorische-, sociale- en emotionele ontwikkeling, als ook de leeftijd en achtergrond.

Wij maken hierbij een zorgvuldige, op het individuele kind afgestemde afweging.

Hoe komen we tot onze afweging:

In de praktijk van alledag proberen we aan de hand van persoonsgerichte observaties, notaties, beknopte testjes en onze ervaringskennis zicht te krijgen op de voortgang/stagnatie in de ontwikkeling om vervolgens aansluitend te handelen. Deze observaties en plannen leggen we dagelijks vast in ons logboek.

Per kleuterjaar wordt de ontwikkeling aan de hand van dagelijkse observaties vastgelegd in het registratiesysteem van de methode Onderbouwd. Deze methode volgt de taalontwikkeling, rekenontwikkeling en motorische ontwikkeling. Twee keer per jaar wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling vastgelegd en geanalyseerd in het volgsysteem ZIEN!

Met deze informatie wordt een beslissingsblad ingevuld en onze op ervaring gebaseerde kennis en intuïtie trekken wij een voorlopige conclusie betreffende de overgang naar een volgende groep.

Zie ook Protocol "Van groep 1-2 naar 3" en het beslissingsblad.

De ouders

Tijdens het oudergesprek in november bespreken we met de ouders onze eventuele twijfel en plan voor begeleiding. We spreken af regelmatig contact te onderhouden

De beslissing

De uiteindelijke beslissing valt over het algemeen in de maand mei of juni.

Dan wordt bekeken a.d.h.v. het beslisschema in welke groep het kind het beste zal passen en waar de veiligste ontwikkelingskansen liggen. Dit wordt met de ouders besproken. We geven aan hoe we het kind het volgend schooljaar gaan begeleiden.

En daarna

In onze leerlingbesprekingen zullen de doublanten regelmatig besproken worden.

7. Toetskalender – groepsbesprekingen – klassenbezoeken OC

Maand	1-2	3	4	5	6	7	8
Augustus/September	Klassenbezoek OC + groepsbespreking*: start schooljaar						
Oktober	** Bij alle nieuwe leerlingen in groep 1 wordt na 1 maand onderwijs de woordenschat in kaart gebracht d.m.v. de TAK-toets						NIO
Oktober	ZIEN en SiDi 3						
		Herfst-signalering	Tussenmeting AVI- DMT (de IIn die niveau nog niet behaald hadden)				
November	Groepsbespreking*: ZIEN / technisch lezen / SiDi 3						
November	Rapportgesprekken 1						Rapport + voorlopig advies
Januari/Februari	Dyslexie-protocol	Rekenen Spelling DMT – AVI	Rekenen Spelling DMT 3 kaarten (alle IIn) – AVI (alleen C, D en E) Begrijpend Lezen 3.0				
Februari	Groepsbespreking*: Cito M-toetsen						
Maart	Rapportgesprekken 2						Rapport + definitief advies
April	ZIEN						
		Tussenmeting AVI - DMT					
April/ Mei	Groepsbespreking*: ZIEN / technisch lezen						Eindtoets
Mei/ Juni	Dyslexie-protocol	Rekenen Spelling DMT: 3 kaarten, alle IIn – AVI alle IIn Begrijpend lezen 3.0	Rekenen Spelling DMT:3 kaarten, alle IIn – AVI alleen (C,D en E) Begrijpend Lezen 3.0				
Juni/ Juli	Groepsbespreking* Cito E-toetsen						
Juli	Rapportgesprekken 3 (op verzoek)						

* N.a.v. de groepsbespreking wordt een afspraak gemaakt voor eventuele leerlingbesprekingen tussen OC en leerkracht
NB: de OC doet voorafgaand aan de groepsbesprekingen ook een klassenbezoek, n.a.v. een ontwikkelpunt van de school of n.a.v. een eigen vraag van de leerkracht.

Overlegkalender

Naast de groeps- en leerlingbesprekingen die in bovenstaande toetskalender zijn opgenomen, worden in de jaarkalender de volgende overlegmomenten ingepland:

- Drie keer per jaar is er een plenaire besluitvormende vergadering, de zogeheten BLLB, waarin de voortgang van de zorg aan de kinderen besproken wordt en waarin het team gemeenschappelijk beslist over de aanpak en de inzet van de beschikbare middelen.
- Drie keer per jaar vindt er een overleg plaats met het ondersteuningsteam (OT) bestaande uit de directie, de ondersteuningscoördinator en een orthopedagoge van de OBD/SWV. Zij bespreken de zorg binnen de school in grote lijnen en de zorgkinderen in zorgniveau 2, 3 en 4. Hierin worden ook de trendanalyses van de methodeonafhankelijke toetsen meegenomen.

Methode afhankelijke toetsen basisvakken:

- AANVANKELIJK LEZEN Lijn 3 Na ieder blok van 13 lessen volgt een toets.
- REKENEN in het programma Gynzy, adaptief. Hier gebruiken we geen methodetoetsen.
- TAAL Woordenschat en Stel-onderwijs: met gebruik van Nieuwsbegrip Woordenschattoets: elke week; Taalbeschouwing: Gynzy
- SPELLING Spelling op Maat: elke 13^e les is een toetsles.
- BEGRIJPEND LEZEN (Nieuwsbegrip) Na ieder blok van 6 weken volgt een toets.
- VOORTGEZET TECHNISCH LEZEN Estafette light, gecombineerd met stillezen.

8. De taken van de ondersteuningscoördinator (O.C.)

Wie werken er aan de ondersteuning?

BINNEN DE GROEP

De leerkracht

De belangrijkste taak in de ondersteuning aan kinderen is weggelegd voor de leerkracht. Hij/ zij is de spil. Welke kwaliteiten vragen wij van onze collega's om deze taak te vervullen?

De leerkracht:

- Geeft de leerling voldoende tijd en gelegenheid om te leren
- Is op de hoogte van en gebruikt onderwijskundig verantwoorde methoden
- Stelt duidelijke (minimum) doelen voor elk kind
- Geeft effectieve instructie en verwerking
- Voert een goed klassenmanagement volgens GIP/ IGDI
- Hanteert het leerlingvolgsysteem van Parnassys
- Schept een positief werkklimaat
- Hanteert een flexibele klassenorganisatie
- Werkt samen met collega's en vraagt om hulp indien dit nodig is
- Evalueert regelmatig de vorderingen van de leerlingen
- Signaleert een leerling die opvalt in zijn ontwikkeling en/ of leervorderingen
- Kan de juiste toets- en observatie instrumenten kiezen en toepassen
- Kan de uitslag van de toets en de observatie weergeven (verslag doen)
- Kan een didactisch groepsoverzicht maken waarin de onderwijsbehoeften van alle kinderen worden beschreven en dat de basis vormt voor het groepsplan in het analysemodel
- Kan een handelingsplan en/ of groepsplan (binnen het analysemodel) opstellen en uitvoeren
- Kan de uitvoering van dit plan evalueren

De leerkracht kan bij haar taak ondersteund worden door anderen zoals een stagiaire, een klassenassistent of onderwijsassistent.

BUITEN DE GROE

De ondersteuningscoördinator

De ondersteuningscoördinator (OC) is de coördinator van alle ondersteuning en hulp aan kinderen binnen onze school. De taak van de OC is niet het daadwerkelijk verlenen van hulp aan leerlingen, maar het ondersteunen van de leerkracht bij het geven van hulp aan individuele leerlingen of aan een groep leerlingen. Daarbij blijft de leerkracht zelf volledig verantwoordelijk. De taak van de OC is onder te verdelen in:

1. Coördinerende taken

- Opstellen van procedures en richtlijnen m.b.t. de zorg
- Bewaken van afspraken, procedures, processen en producten m.b.t. zorgverbreding
- Het kunnen opzetten en coördineren van het leerlingvolgsysteem
- Coördineren van aanmelding en verwijzing van leerlingen voor externe zorg en hulp zoals maatschappelijk werk, psycholoog, motorisch remedial teacher etc.
- Organiseren van onderzoek en hulp (zoals het aanvragen van een arrangement of een dyslexieonderzoek)
- Onderhouden van contacten met externe deskundigen
- Zorg dragen voor de archivering van het leerlingdossier
- Het opstellen en bewaken van de jaarlijkse toetskalender

- Het verzamelen van toetsgegevens en/of groepsoverzichten
- Het voorbereiden en leiden van de leerling- en groepsbespreking
- Het houden van periodiek overleg met de directie wat betreft de bevindingen in het kader van het leerlingvolgsysteem en de individuele leerlingbegeleiding
- Het ondersteunen van de directie bij het maken van en de analysering van een trendanalyse uit de gegevens van het leerlingvolgsysteem
- Groeidocumenten opstellen voor verwijzingen (i.s.m. de groepsleerkracht)
- Participeren in een netwerk interne begeleiding van het Samenwerkingsverband

2. Begeleidende taken

- Leerkrachten begeleiden/ coachen bij het pedagogisch-didactisch handelen in de groep, om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen
- Leerkrachten ondersteunen bij het kiezen en toepassen van toets- en observatie instrumenten
- Het ondersteunen (begeleiden) van leerkrachten bij het analyseren van toets- en observatiegegevens
- Leerkrachten hulp bieden bij het maken van groepsplannen, handelingsplannen indien dit gewenst is
- Hulp en advies geven aan collega's m.b.t. de zorgleerlingen, didactische vragen e.d. wanneer daar behoefte aan is
- Observeren in klassensituaties ten behoeve van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte
- Individuele leerlingen verder toetsen om een advies te kunnen geven over verder te ondernemen stappen
- Gesprekken voeren met individuele leerlingen
- Het voorbereiden (en leiden) van pedagogische en didactische teambesprekingen
- Leerkrachten ondersteunen bij het zoeken naar remediërend materiaal en wegwijs maken in de orthotheek (die wordt onderhouden door de intern begeleider)
- Het voorbereiden van oudergesprekken met de groepsleerkracht
- Aanwezig zijn bij oudergesprekken en deze samen met de groepsleerkracht voeren

3. Innoverend

- Op de hoogte blijven van actuele ontwikkelingen op het gebied van Leerlingenondersteuning en pedagogisch-didactisch handelen in de groep
- Doen van voorstellen die leiden tot verbetering van het onderwijs op het gebied van Leerlingenondersteuning en pedagogisch-didactisch handelen in de groep
- Adviserende rol bij het opstellen van het meerjarenbeleidplan op het gebied van de Leerlingenondersteuning en pedagogisch-didactisch handelen in de groep

Ambulant begeleider

Onze leerlingen worden in sommige gevallen ondersteund door een ambulante begeleider vanuit het Speciaal Onderwijs of vanuit het Samenwerkingsverband. In de meeste gevallen gaat het hier om leerlingen met een arrangement.

De ambulant begeleider zorgt voor het overdragen van expertise aan de school, zodat we in staat zijn om deze leerling nog beter te begeleiden.

De ambulant begeleider stelt een begeleidingsplan op en ondersteunt bij het maken van een handelingsplan, het geven van informatie en adviezen, begeleidende gesprekken met de leerkracht en ouders en kan observaties doen in de groep.

De schoolleiding

De schoolleiding (directeur en adjunct-directeur) heeft als taak om de school zo optimaal mogelijk te leiden. De directeur draagt de eindverantwoordelijkheid voor het onderwijskundig management, hieronder valt ook de zorg en begeleiding op school.

De directeur blijft nadrukkelijk betrokken bij de interne Leerlingenondersteuning door:

- Het scheppen van voorwaarden om te komen tot een positief (werk)klimaat voor leerlingen, leerkrachten en ouders
- Regelmatig overleg voeren met de OC over inhoudelijke of beheersmatige zaken
- Samen met de OC teambijeenkomsten over ondersteuning en begeleiding voorbereiden
- Zorg te dragen voor het nascholingsplan en het geven van mogelijkheid tot scholing van de leerkrachten en de OC
- Deelname aan overlegsituaties binnen het directieoverleg en het samenwerkingsverband
- Regelmatig overleg met groepsleerkrachten en het uitvoeren van klassenbezoeken ten behoeve van de leerkracht
- Een schooloverzicht (van leerling ontwikkelingen), mede op basis van groepsoverzichten, op teamniveau te bespreken
- Diverse contacten met ouders te hebben. Dit betreft gesprekken bij:
Aanmelding/inschrijving, tussentijds verlaten van de school als ook oudergesprekken over zorg en begeleiding rond hun kinderen op advies van OC
- Het ondersteunen van de OC bij het maken en analyseren van de trendanalyse uit de gegevens van het leerlingvolgsysteem
- Het stellen van een schooldiagnose
- Een (aangepast) onderwijsaanbod (doen) uit te voeren en te laten evalueren
- Het ondersteunen van de ICT op het gebied van software en hardware mogelijkheden
- Bewaking van de continuïteit van het leerlingvolgsysteem en de schoolverbetering
- De uitvoerende activiteiten van de zorg en begeleiding evenals de coördinatie te delegeren

9. Criteria leerling met speciale ondersteuning in zorgniveau 3 en 4

Een leerling is bij ons leerling met speciale ondersteuning in niveau 3 of 4 indien:

- Er sprake is van een score in D- of E gebied in het LOVS en/of
- Er sprake is van een snelle daling van de score, en/of
- Er sprake is van een significante afwijking in de basisstof naar boven/ beneden, en/of
- Er sprake is van een afwijking van het aanbod op basis van speciale behoeften, en/of
- Er sprake is van een door derden vastgesteld omschreven stoornis of belemmering.

Van elke leerling met speciale ondersteuning in niveau 3 of 4 wordt door de groepsleerkracht een zorgdossier bijgehouden en is een handelingsplan aanwezig. Dit is te vinden in de groepsmap en in het digitale leerlingdossier in Parnassys. In dit dossier zijn alle aantekeningen te vinden die van belang zijn voor een goede omschrijving van de gedane en nog te verrichten handelingen. In principe wordt elk handelingsplan met ouders besproken en deze tekenen ook voor deze bespreking.

De ondersteuningscoördinator draagt zorg voor een adequate verslaglegging van de genomen beslissingen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van Parnassys, een digitale leerling administratie- en leerlingvolgsysteem.

De leerlingbesprekingen worden gehouden en beschreven zoals aangegeven onder hoofdstuk 5 Leerlingbespreking.

Kinderen die meer aankunnen

Aandacht voor excellente en (hoog)begaafdheid begint met een goede wijze van signalering. Begaafde kinderen worden lang niet altijd herkend. Bij een oppervlakkige beoordeling wordt bijna de helft van de (hoog)begaafde kinderen onderschat. Kinderen die niet vroegtijdig worden gesignaleerd, lopen kans gedemotiveerd te raken, krijgen wellicht problemen met leerstrategieën, of lopen risico's in de vorm van onderpresteren.

Op de Comeniuschool gebruiken wij het SiDi 3 protocol. Dit is een gestructureerd signalerings- en diagnoseprotocol voor leerlingen van groep 1 t/m 8, waarin de hele procedure in stappen is weergegeven. Het bevat instrumenten om de ontwikkelingsvoorsprong bij leerlingen en de mate van een hoge begaafdheid in kaart te brengen.

Uitgangspunt is dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de signaleringsfase en diagnosefase.

De uitgave is opgebouwd in 3 delen:

1. Signalering, waarbij jaarlijks naar alle kinderen wordt gekeken.
2. Diagnose, waarbij het onderzoek bij een beperkte groep wordt voortgezet.
3. Uitvoering: het plan van aanpak.

Aan het begin van elke stap staat aangegeven wie actie moet ondernemen.

De **groepsleerkracht** kan het traject grotendeels zelf uitvoeren. Elke stap gebeurt in overleg met de ondersteuningscoördinator. Deze begeleidt, coördineert en bewaakt het gehele proces.

Het SiDi 3 protocol geeft enerzijds veel informatie over kenmerken van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en (hoog)begaafde kinderen en is anderzijds een goede leidraad om in de eigen schoolsituatie tot een **professioneel signalerings- en diagnosebeleid** te komen.

Bij signalering en diagnose van een hoge begaafdheid wordt verder gekeken dan alleen een hoog IQ. In SiDi 3 wordt inzicht gegeven in de diverse aspecten en persoonlijkheidskenmerken en intelligenties van kinderen, waarbij tevens de rol van creativiteit in het handelen en in de prestaties wordt meegerekend.

(Hoog)begaafdheid:

We willen steeds beter aansluiten bij de onderwijsbehoeften van de kinderen op onze school.

We zijn van mening dat kinderen zich alleen optimaal kunnen ontwikkelen, als we kijken naar wat een kind bezig houdt, waar een kind interesse in heeft én wat een kind nodig heeft om zichzelf optimaal te ontwikkelen. Dat geldt ook voor de meer- en hoogbegaafde leerling. De school blijft in ontwikkeling om aan te kunnen sluiten bij de onderwijsbehoeften van deze leerlingen.

(Hoog)begaafdheid: de voorzieningen buiten onze school

Binnen het samenwerkingsverband zijn twee verschillende voorzieningen voor (hoog)begaafde leerlingen: de Plusklassen (een dag per week) en Eureka (de hele week). De school kan in overleg met de ouders een leerling aanmelden voor deze voorzieningen via een OTG. Hiervoor wordt een dossier aangeleverd met daarin onder andere een psycho-diagnostisch onderzoek met recente IQ gegevens.

Doelgroep Plusklassen

De leerlingen binnen de Plusklassen zijn hoogbegaafd. Ze hebben een hoge intelligentie (hoger dan 130) en daarnaast beschikken ze over specifieke leer- en personeigenschappen, zoals:

- snel van begrip
- hoog leertempo
- goed geheugen
- brede algemene interesse
- brede algemene kennis
- sterk probleemoplossend vermogen
- sterk analytisch denkvermogen
- sterk creatief denkvermogen
- Geestelijk vroegrijp
- Groot doorzettingsvermogen
- Perfectionistisch
- Intuïtieve denker
- Behoefte aan hoge mate van autonomie

Bovenstaande specifieke eigenschappen raken in de knel wanneer onvoldoende wordt/ kan worden afgestemd op de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Zij voldoen dan tevens aan enkele of meerdere van onderstaande kenmerken:

- Geen aansluiting in de eigen groep (sociaal-emotioneel en/of cognitief)
- Negatief gedrag (reactief)
- Behoefte aan contact met ontwikkelingsgelijken, zich niet begrepen voelen
- Zelfbeeld staat onder druk; heeft minderwaardigheidsgevoelens
- Kan wantrouwend of onverschillig zijn
- Gepest worden/ gepest zijn

- Afnemende schoolprestaties en motivatie; presteert onder eigen gemiddelde of het klassengemiddelde of past zich aan aan het klassengemiddelde
- Negatieve faalangst; vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken en/of de doelen worden door de leerling te hoog gekozen, zodat falen hieraan toegeschreven kan worden
- Is vaak ontevreden over zijn eigen prestaties
- Geringe taakgerichtheid; spant zich niet langer in bij het uitvoeren van taken
- Positief instelling t.o.v. 'thuiswerk' in tegenstelling tot wisselend schoolwerk; ontwikkelt thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten

Toelatingscriteria Plusklassen

- Er is sprake van hoogbegaafdheid, blijktens uit:
  - o Een totale intelligentie gelijk of hoger dan 130 N.B. de intelligentie wordt beoordeeld in het licht van de andere onderzoeksgegevens (informatie van school en ouders). Er zal geen slagboomdiagnostiek worden gepraktiseerd. Met andere woorden: een leerling met een totaal IQ van bijvoorbeeld 127, maar voldoende leer- en persoonlijkheidseigenschappen van hoogbegaafdheid, kan ook in aanmerking komen voor plaatsing binnen Eureka.
  - o Voldoende leer- en persoonlijkheidseigenschappen kenmerkend voor hoogbegaafdheid, zoals: snel van begrip, in staat grote denkstappen te nemen, zeer goed geheugen, sterke taalvaardigheden, creatief denkvermogen, etc. (zie verder opsomming op aanmeldingsformulier)
- Daarnaast is er sprake van zorg als gevolg van de hoogbegaafdheid in de reguliere schoolsetting, waarbij kan worden gedacht aan de volgende persoonlijke problemen bij de leerling: onderpresteren, het verliezen van motivatie om te leren, verveling, onzekerheid (over eigen kunnen), en de behoefte aan ontmoeting van ontwikkelingsgelijken (zie verder opsomming op het aanmeldingsformulier)
- De school heeft de onderwijsbehoeften van de leerling helder in kaart gebracht en een plan opgesteld waaruit blijkt dat minimaal is gewerkt aan de volgende preventieve en licht curatieve ondersteuningsacties: compacten, verrijken, coachende begeleiding en/of vervroegde doorstroming. Een school die hierin nog onvoldoende bekwaam is, dient een extern deskundige te hebben ingeschakeld voor advies. Wanneer deze stappen onvoldoende effect hebben, kan een school constateren dat er sprake is van handelingsverlegenheid.
- De Plusklassen zijn er voor leerlingen van groep 5 tot en met 8. Toevoeging: in bijzondere gevallen voor leerlingen vanaf halverwege groep 4. Voorwaarde is wel dat leerlingen kunnen lezen en schrijven. Er wordt verondersteld dat leerlingen in principe tot en met groep 4 nog voldoende op de eigen school kunnen worden begeleid. Daarbij wordt door het hanteren van deze grenzen voorkomen dat de verschillen in leeftijd en ontwikkeling van de leerlingen in de Plusklassen te ver uiteen komen te liggen.

Toevoeging op criteria:

Leerlingen met een stoornis volgens de DSM IV worden op voorhand niet uitgesloten, vanwege de mogelijkheid van misdiagnoses (= gedrag wordt ten onrechte toegeschreven aan een stoornis, maar is het gevolg van een onvoldoende afstemming tussen de hoogbegaafdheid van het kind en diens omgeving) en het gegeven dat juist deze leerlingen zeer gebaat kunnen zijn bij deze voorziening. Ernstig externaliserend probleemgedrag, waarbij de leerling een gevaar voor zichzelf en zijn/haar omgeving vormt en sterk storend gedrag, vormen echter een contra-indicatie. Ons uitgangspunt is dat leerlingen worden toegelaten wanneer zij zelf baat hebben bij deelname aan de plusklas én het onderwijsproces van anderen niet bovenmatig storen en/of onevenredig veel aandacht van de leerkracht vragen.

Doelgroep Eureka onderwijs

De leerlingen binnen Eureka zijn hoogbegaafd. Ze hebben een hoge intelligentie (hoger dan 130) en daarnaast beschikken ze over specifieke leer- en persoonseigenschappen, zoals:

- snel van begrip
- hoog leertempo
- goed geheugen
- brede algemene interesse
- brede algemene kennis
- sterk probleemoplossend vermogen
- sterk analytisch denkvermogen
- sterk creatief denkvermogen
- Geestelijk vroegrijp
- Groot doorzettingsvermogen
- Perfectionistisch
- Intuïtieve denker
- Behoefte aan hoge mate van autonomie

Bovenstaande specifieke eigenschappen raken in de knel wanneer onvoldoende wordt/ kan worden afgestemd op de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Zij voldoen dan tevens aan enkele of meerdere van onderstaande kenmerken:

- Geen aansluiting in de eigen groep (sociaal-emotioneel en/of cognitief)
- Negatief gedrag (reactief)
- Behoefte aan contact met ontwikkelingsgelijken, zich niet begrepen voelen
- Zelfbeeld staat onder druk; heeft minderwaardigheidsgevoelens
- Kan wantrouwend of onverschillig zijn
- Gepest worden / gepest zijn
- Afnemende schoolprestaties en motivatie; presteert onder eigen gemiddelde of het klassengemiddelde of past zich aan aan het klassengemiddelde
- Negatieve faalangst; vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken en/of de doelen worden door de leerling te hoog gekozen, zodat falen hieraan toegeschreven kan worden
- Is vaak ontevreden over zijn eigen prestaties
- Geringe taakgerichtheid; spant zich niet langer in bij het uitvoeren van taken
- Positief instelling t.o.v. 'thuiswerk' in tegenstelling tot wisselend schoolwerk; ontwikkelt thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten

Toelatingscriteria Eureka

- Er is sprake van hoogbegaafdheid, blijkt uit:
  - o Een totale intelligentie gelijk of hoger dan 130 N.B. de intelligentie wordt beoordeeld in het licht van de andere onderzoeksgegevens (informatie van school en ouders). Er zal geen slagboomdiagnostiek worden gepraktiseerd. Met andere woorden: een leerling met een totaal IQ van bijvoorbeeld 127, maar voldoende leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafdheid, kan ook in aanmerking komen voor plaatsing binnen Eureka.
  - o Voldoende leer- en persoonlijkheidseigenschappen kenmerkend voor hoogbegaafdheid, zoals: snel van begrip, in staat grote denkstappen te nemen, 4 zeer goed geheugen, sterke taalvaardigheden, creatief denkvermogen, etc. (zie verder opsomming op aanmeldingsformulier)
- Daarnaast is er in ernstige mate sprake van zorg als gevolg van de hoogbegaafdheid in de reguliere schoolsetting of is het aannemelijk dat de leerling ernstige last zal krijgen in de reguliere schoolsetting als

gevolg van zijn/haar begaafdheid, waarbij kan worden gedacht aan de volgende persoonlijke problematiek (zich vaak ook thuis manifesterend): ongelukkig zijn, depressiviteit, niet naar school willen, boosheid, huilen, buikpijn, hoofdpijn, slaapproblemen. Daarbij kan er ook sprake zijn van een gebrek aan sociale aansluiting en als gevolg hiervan eenzaamheid en sterke behoefte aan de ontmoeting van ontwikkelingsgelijken. (zie verder opsomming op het aanmeldingsformulier)

- De school heeft de onderwijsbehoeften van de leerling helder in kaart gebracht en een plan opgesteld waaruit blijkt dat minimaal is gewerkt aan de volgende preventieve en licht curatieve ondersteuningsacties: compacten, verrijken, coachende begeleiding en/of vervroegde doorstroming. Een school die hierin nog onvoldoende bekwaam is, dient een extern deskundige te hebben ingeschakeld voor advies. Wanneer deze stappen onvoldoende effect hebben, kan een school constateren dat er sprake is van handelingsverlegenheid. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan situaties waarbij een leerling een zeer grote didactische voorsprong heeft, reeds één keer vervroegd is doorgestroomd en, ondanks een aanbod van compacten en verrijken, wederom geen uitdaging in het leerstofaanbod ervaart. Er kan dan worden gesproken van ernstige handelingsverlegenheid bij de school.
- Leerlingen kunnen instromen in Eureka vanaf groep 4. In bijzondere gevallen kunnen ook leerlingen uit groep 3 worden toegelaten, mits zij kunnen lezen op minimaal AVI E3 niveau en de school minimaal een half jaar ondersteuningsacties/interventies zoals hierboven beschreven heeft uitgevoerd. Toelating van kleuters achten wij niet wenselijk. Aangezien hun ontwikkeling zich nog sprongsgewijs voltrekt, is het moeilijk vast te stellen of een kind in zijn latere leven in staat zal zijn prestaties op hoogbegaafd niveau te leveren. Met andere woorden: het onderscheid tussen hoogbegaafdheid en een tijdelijke ontwikkelingsvoorsprong is soms moeilijk te maken. Daarbij biedt juist het kleuteronderwijs veel ruimte en mogelijkheden om in te spelen op de onderwijsbehoeften van de jonge leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong. Handelingsverlegenheid zal in dit stadium dan ook veel minder (moeten) voorkomen.

Toevoeging op criteria:

Leerlingen met een stoornis volgens de DSM IV worden op voorhand niet uitgesloten, vanwege de mogelijkheid van misdiagnoses (= gedrag wordt ten onrechte toegeschreven aan een stoornis, maar is het gevolg van een onvoldoende afstemming tussen de hoogbegaafdheid van het kind en diens omgeving) en het gegeven dat juist deze leerlingen zeer gebaat kunnen zijn bij deze voorziening. Gezien de ambitie van het Samenwerkingsverband (dekkend onderwijsaanbod) is Eureka de meest geschikte, misschien wel enige plek waar deze leerlingen terecht kunnen en op hun plek zijn. Ernstig externaliserend probleemgedrag, waarbij de leerling een gevaar voor zichzelf en zijn/haar omgeving vormt en sterk storend gedrag, vormen echter een contra-indicatie (dan lijkt een school gespecialiseerd in gedragsproblemen geïndiceerd). Er kan dan tot een proefperiode worden besloten. Tijdens een proefperiode wordt geobserveerd of het gedrag van de leerling toelaatbaar is, dan wel sterk verbetert dankzij deelname aan Eureka. Ons uitgangspunt is dat leerlingen worden toegelaten wanneer zij zelf baat hebben bij het type onderwijs van Eureka én het onderwijsproces van anderen niet bovenmatig storen en/of onevenredig veel aandacht van de leerkracht vragen.

De aanmeldingsprocedure

De toelating van leerlingen tot de plusklassen verloopt via de OTG: OndersteuningsTeam Scholengroep en de toelating van leerlingen tot Eureka verloopt via de CTO: Commissie Toelating Onderwijs. De basisschool is verantwoordelijk voor aanmelding van een leerling en doet dit vanzelfsprekend in nauw overleg met ouders. Bij aanmelding levert de school het volgende aan bij het OTG of CTO:

- Een volledig ingevuld groeidocument (let op het aanvinken van de voorwaarden voor deelname bij plusklas aanmeldingen!)
- Een plan van aanpak waaruit blijkt dat de school inspanningen heeft gepleegd om passend onderwijs te bieden aan de leerling, inclusief tenminste één evaluatie van het plan
- Een verslag van begaafdheidsonderzoek*

*Het begaafdheidsonderzoek dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- Het begaafdheidsonderzoek is uitgevoerd door een orthopedagoog, psycholoog of GZ- psycholoog met diagnostische bevoegdheid
- De diagnosticus dient ervaring en expertise te hebben op het gebied van hoogbegaafdheid
- Het onderzoek richt zich niet alleen op de cognitieve vermogens van het kind (IQ), maar is expliciet uitgebreid met onderzoek naar voor hoogbegaafdheid typerende leer- en persoons eigenschappen, zoals een sterk creatief denkvermogen en perfectionisme. Uit het onderzoeksverslag blijkt of een leerling de potentie heeft om hoogbegaafde prestaties te leveren. Met andere woorden: vanuit het onderzoeksverslag blijkt dat de leerling tot de doelgroep behoort zoals die is omschreven voor de plusklassen of Eureka onderwijs (zie document 'Criteria voor deelname aan plusklas en Eureka onderwijs')
- Het onderzoeksverslag geeft inzicht in de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerling. Zowel beschermende (protectieve) als belemmerende (risico)factoren zijn beschreven.
- Bij kinderen tot 6 jaar is het onderzoeksverslag 1 jaar geldig, bij kinderen van 6 tot 8 jaar 2 jaar en bij kinderen van 8 jaar en ouder geldt geen maximale geldigheid van het verslag, mits er een gedegen schooldossier wordt aangeleverd met recente gegevens, inclusief inzicht in de huidige onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerling (beschermende en belemmerende (risico)factoren).

Scholen kunnen begaafdheidsonderzoek aanvragen bij de educatieve partner van het Samenwerkingsverband, BL!NK-UIT (als onderdeel van OBD Noordwest), tenzij het schoolbestuur van de betreffende school zelf orthopedagogen / psychologen in dienst heeft die dergelijk onderzoek kunnen uitvoeren.

10. Dossiervorming

Op onze school wordt er systematisch omgegaan met dossiervorming. Hiervoor worden gebruikt:

1. Leerlingendossiers (zoveel mogelijk digitaal)
2. Resultatenboek
3. Toetsmap
4. Groepsboek
5. Leerkrachtenboek
6. Zorgmap
7. Toetsgegevens
8. Archief

8.1 Leerlingendossiers

Van iedere leerling wordt een individueel leerlingendossier aangelegd. Per kind worden de gegevens bewaard in een dossiermap die per groep worden opgeborgen in een afgesloten dossierkast in de administratieruimte. Het papieren dossier wordt in principe niet meer gebruikt, alles wordt genoteerd en opgeslagen in het digitale dossier in ParnasSys. Een enkele keer kan het voorkomen dat een brief of verslag van externen wordt opgenomen in het papieren dossier.

8.2 Resultatenboek

Vanaf groep 1 worden de groepsresultaten, zowel methodeafhankelijk als methodeonafhankelijk in groepsoverzichten opgeslagen in het resultatenboek. Op deze wijze verkrijgen wij als school een overzicht van onze groeps- en schoolresultaten. Van resultaten die digitaal verwerkt zijn, maakt de groepsleerkracht elke week een uitdraai en bewaart dit in de resultatenmap. Ook de analysemodellen die ingevuld worden naar aanleiding van de toetsen worden in deze map bewaard.

8.3 Toetsmap

Per leerjaar is er een toetsmap aanwezig in de klas. In de toetsmap wordt het toetsrooster bewaard met verkorte handleidingen van alle af te nemen methode onafhankelijke toetsen.

8.4 Groepsboek

In het groepsboek komen alle gegevens met betrekking tot de organisatie van de groep en de planning van de leerstof.

De inhoud van het groepsboek is als volgt opgebouwd:

Groepsorganisatie

1. Leerlingenlijst + alarmlijst/ dieet lijst
2. Groep overzichtslijst bijzonderheden (doorgeven aan volgende leerkracht)
3. Absentielijst -maandoverzicht
4. Plattegrond klas
5. Klassenregels

Planning leerstof

6. Jaarplanning (inclusief groepshandelingsplannen.)
7. a. Weekplanning (inclusief geplande ondersteuning)
b. Huiswerkplanning (gr 6- 7-8)
8. **Schoolorganisatie**

- Schooljaargids
- Adreslijst leerkrachten
- Plattegrond school (ontruiming)
- Schoolregels

9. **Roosters**

- Activiteitenrooster schooljaar
- Vergaderrooster
- Helderse Vallei / bibliotheek/ Triade rooster
- Gym
- Vergaderingen
- Etc.

10. **Diversen**

- Uitgaande brieven
- Flitsen
- Notatieformulieren groepswork
- Notatieformulieren namen
- Overzichtsformulieren behandelde boeken/liedjes
- Etc.

8.5 Leerkrachtenboek

In het leerkrachtenboek schrijven de teamleden die zaken die zij niet in een van de andere mappen kwijt kunnen.

8.6 Ondersteuning

De gegevens van leerlingen met extra ondersteuning wordt bijgehouden in het digitale LVS ParnasSys. Hierin worden de individuele handelingsplannen, gespreksverslagen en onderzoeksverslagen bewaard en bijgehouden.

8.7 Toetsgegevens

De toetsgegevens van de niet-methodetoetsen worden in het LVS ParnasSys verwerkt. Deze gegevens worden door de leerkrachten gebruikt bij het opstellen van een DGO waarbij de resultaten van de groep en de individuele leerlingen zichtbaar worden en met behulp van het analysemodel besproken kunnen worden in een groepsbespreking.

Alle methode-onafhankelijke en afhankelijke toetsgegevens worden in speciale dozen per jaargroep bewaard in de orthotheek. Alle toetsen worden maximaal 1 jaar bewaard!

8.8 Archief

De dossiergegevens van alle oud-leerlingen worden in het archief bewaard voor de duur van 10 jaar..

De school houdt een archief bij van de leerlinggegevens op basis van de AVG en voor een tijdsbestek zoals minimaal wettelijk verplicht is. Het bewaren van gegevens langer dan de wettelijke termijn worden in de AVG omschreven en gelden alleen voor die informatie die in de AVG-wetgeving wordt toegestaan.

11. De zorg vanuit het samenwerkingsverband

Alle basisscholen in de kop van Noord-Holland zijn aangesloten bij het Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland.

Dit betekent dat de scholen samen de verantwoordelijkheid dragen voor de opvang en begeleiding van in principe alle leerlingen binnen het samenwerkingsverband. Wanneer we op een punt zijn aangeland, dat we vinden dat wij het kind niet langer op een verantwoorde wijze onderwijs kunnen bieden binnen onze eigen school, zullen wij toestemming aan de ouders vragen advies in te winnen bij de CTO of OTG-vergadering van het samenwerkingsverband.

Deze commissie kan ons adviseren:

- de leerling op de eigen school verder te helpen met een speciaal programma en extra ondersteuning door een schoolbegeleider of een collega van de speciale school voor basisonderwijs;
- de ouders te adviseren hun kind aan te melden bij een andere basisschool binnen het samenwerkingsverband;
- de ouders te adviseren hun kind aan te melden bij een speciale school voor basisonderwijs.

Specifieke adviezen, bijv. in het kader van jeugdhulpverlening, zijn ook mogelijk.

Netwerken Interne begeleiding

Het doel van deze netwerken is te werken aan een permanente ontwikkeling van de kwaliteit van de zorgcoördinatoren/ Interne begeleiders.

Het netwerk Den Helder (Kopwerk en Sarkon waar de Comenius bij aansluit) komt 4x per jaar bijeen. De deelnemers van de netwerken doen kennis op en wisselen uit o.m. op het gebied van:

- overgang po – vo
- ontwikkelingen CTO/ondersteuningscoördinator (onderwijskundige rapportage)
- leerlinggebonden financiering
- jeugdzorg
- onafhankelijke toetsen
- handelingsplannen
- inhoudelijke onderwerpen: dyscalculie, dyslexie, OPP etc

De algemeen coördinator van het werkverband gebruikt de netwerken als instrument om:

- onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen te stimuleren
- draagvlak te creëren voor initiatieven van het werkverband
- informatie te geven en advies te vragen over beleidsontwikkelingen

Verwijzing Speciaal Onderwijs

Met opzet staan in dit plan geen objectieve criteria vermeld op grond waarvan zorgleerlingen worden verwezen. Deze gronden laten zich niet vangen in zulke criteria.

Beginsel is, dat wij er naar streven dat alle leerlingen binnen onze school kunnen worden begeleid, zodanig dat er tegemoet gekomen wordt aan hun onderwijsbehoeften en rekening houden met de zorg en ondersteuning die nodig is om dit te bereiken.

Dit alles gaat in nauwe samenspraak met alle betrokkenen.

Indien bij een van de betrokkenen twijfel bestaat aan het schoolverloop van de betreffende leerling zal na uitgebreid onderzoek, na degelijke beargumentering en na overleg in het OT aan de ouders het advies gegeven worden voor de leerling een verwijzingsprocedure te starten.

Het moge duidelijk zijn, dat dit alleen gebeurt indien alle bestaande mogelijkheden geen oplossing meer bieden. Verwijzing zal dan ook alleen geschieden op pedagogisch-didactische gronden, nooit om organisatorische redenen.

Verwijzing naar het speciaal onderwijs over de laatste tien jaren:

Jaar	Aantal verwijzingen
2007-2008	1
2008-2009	1
2009-2010	1
2010-2011	0
2011-2012	1
2012-2013	0
2013-2014	0
2014-2015	0
2015-2016	2
2016-2017	1
2017-2018	0

12. Orthotheek

Ten behoeve van leerlingen met speciale behoeften is op school een orthotheek aanwezig, waar materialen te vinden zijn die gebruikt kunnen worden.

Rekenen:

Vlot, rekenen tot 10
Vlot, rekenen tot 20
Vlot, rekenen tot 1000
Vlot, rekenen getallenlijn versie
Vlot, onderzoekprogramma
Pluspunt computerprogramma
Ambrasoft, computerprogramma
Met sprongen vooruit onderdelen (JJM Menne)
Gouden (Montessori)materiaal
Cuisenaire staafjes
Rekenprogramma Nelissen
Splitsprogramma
Remelka
MAB- materiaal
Zekerweten, sommen tot 20
Ipabo-map, + en - tot 10, breuken, tafels
Breukenbode
Rekenproblemen opsporen en oplossen
Rekenrijk groep 1-2
Compacten en verrijken SLO
Talteam- tussendoelen annex leerlijnen
Activiteitenmap rekenen en wiskunde gr 1-2
Dyscalculiemap, Eduforce

Spelling:

Spelling in de lift, handleidingen werkboeken.
Spelling in de lift plus
Spellingspiekschrift
Zelfstandig spellen (Bekadidact) handleiding, cassettebandjes en werkboekjes.
Voortgezette spelling, Pravoomap
Praxisspellingwijzer
Spelgoed-spellingskaarten en antwoordenboekjes.
Niveaucursus spelling
Pi-dictee

Taal/lezen:

Speciale leesbegeleiding (Malmberg)
Veilig in stapjes (Zwijssen)
Leesspoor (Zwijssen)
De Leessleutel
Protocollen leesproblemen en dyslexie (groep 1 t/m 8)
HCO toetsen
Dyslexieonderzoek OBD
Spelen met zinnen
Blokboek taal
Woordspel
Orthotheek Leessleutel

Taal activeringsprogramma voor kleuters

Sociaal emotioneel

Doos vol gevoelens/ huis vol axen

ABC boek (Malmberg)

Pravoo

Kinderen met geheugen en inprentingsproblemen- ACCO

Sociaal emotionele ontwikkeling, SLO

Kids'skills- Ben Furman

Concentreren kun je leren- Ajodakt

Schubi- kaarten + handleiding

Gedragkaarten "Goed geregeld"

Sociale kaart voor ouders en leerkrachten

Kinderen die meer aankunnen

Vooruit ((Samson)

Somplex (OBD Midden Holland)

Hoogbegaafde kinderen kunnen meer- Ajodakt

Slimme Taal (hoog) begaafde kinderen in het basisonderwijs- SLO

Wisschrift- stichting Vierkant voor wiskunde

Rekentijgers groep 3 t/m 8

Schrijven

Blokschrift

Schrijven in de basisschool

MRT

Cursusmap Wim v. Gelder

MRT huiswerkprogramma- Sportservice

Thema-aanpak in overleg met school – thuis

In enkele gevallen wordt in een heen-en-weer-schriftje de dagelijkse communicatie tussen ouders en school gevoerd.